

Diskussionsunderlag - Julevsámegiella

Sametingets seminarium om samiska språkens behov. Luleå 12-14 november 2019

Utvärdering av ett språks vitalitet/livskraft

Ett tillvägagångssätt för bedömning av ett språks vitalitet/livskraft och risk för utdöende är att använda sig av UNESCOs (FN) metod. I detta dokument finns kriterier och tabeller som ett stöd för att analysera nuläge och behov för ett språk. Tanken är att underlätta att titta på de olika faktorer/kriterier som är relevanta för ett språks specifika situation.

Unescos nio kriterier:

1. I vilken grad språket förs över till nästa generation,
2. antalet talare,
3. andel talare inom hela populationen,
4. i vilka domäner och i vilken utsträckning språket används,
5. i vilken grad språket används i nya domäner,
6. vilka förutsättningar för språkundervisning som finns,
7. språkets status och i vilken grad språket har lagligt skydd i samhället,
8. hur gruppens egna attityder är till det egna språket,
9. samt vilket språkmateriel det finns för språket, t.ex. grammatik och ordböcker.

Kriterierna överlappar varandra. Till en del saknar vi faktiska uppgifter och olika samiska språk får olika omdömen i olika kriterier. Varje kriterium bedöms i en femgradig skala och det är den sammanlagda bilden som ger en bedömning av språkets vitalitet, språkets tillstånd och förutsättningar för framtiden.

Observera att ingen av dessa kriterier bör användas ensamt. Ett språk som rankas högt enligt ett kriterium kan vara i behov av omedelbara och brådskande insatser på grund av andra faktorer.

Kriterierna ska ses som riktlinjer. Den som jobbar med detta bör tänka på det specifika samiska sammanhanget och syftet

Sammanfattning.

Det lulesamiska språket har inte så många förstaspråkstalare vilket medför utmaningar för språksamhället. Det är idag ett fåtal barn som talar lulesamiska som första språk. Den äldre generationen, far- och morföräldrar behärskar dock språket i stor utsträckning och de har en oerhört viktig funktion då de kan överföra språket till sina barnbarn. Flera av de som idag tillhör föräldragenerationen behärskar inte det lulesamiska språket fullt ut. Det finns många passiva talare bland annat i gruppen småbarnsföräldrar. För att få till stånd en ökad användning så behöver man överbygga språkspärrar.

Målet är ökad lulesamisk språkanvändning på alla nivåer. En förutsättning är en vilja hos den enskilda att utveckla och återta det lulesamiska språket. Det är viktigt att fler som vill lära sig lulesamiska och att förändra attityden så att man inser att det är en rikedom att ge det lulesamiska språket till

barnen. Nya grupper som är intresserade ska ges möjlighet att lära sig språket och de som redan kan språket ska ges möjlighet att utveckla sitt språk genom att lära sig läsa och skriva.

Ansvaret över den lulesamiska språkutvecklingen kan inte enbart vila på den lulesamiska språkgruppen. Här behöver ansvariga på alla nivåer vara delaktiga. Det behöver utformas en långsiktig strategi för lulesamisk språkutveckling på alla nivåer och för alla målgrupper, exempelvis samisktalande, nybörjare, barn, ungdomar, föräldrar, äldre, kvinnor och män. Barn och ungdomar är en viktig målgrupp, liksom föräldrar. Äldre talare kan fungera som en resurs för språkutveckling och mentorskap. Den äldre generationen har en ordrikedom som den yngre generationen inte besitter så det är värdefullt att åtgärder med de äldre kommer igång snabbt eftersom den äldre språkexpertisen blir bara färre och färre. Tillgång till förskola är avgörande för lulesamernas språksituation men brist på lulesamisktalande pedagoger är ett bekymmer.

Citat från mötesdeltagare:

”Alla koltärmar är inte lika värda. Vi syns inte, vi finns inte. Det är vemodigt när man inte synliggörs, det gör ont”

” Med godhet kommer man långt och det är en rikedom att behärska lulesamiska”.

Den lulesamiska språkgruppen uttrycker att det finns attityder som att det lulesamiska inte är likvärdigt accepterat i det samiska samhället. Det samiska samhället behöver synliggöra att alla språkgrupper är likvärdiga och jämställda. Vi behöver arbeta med värderingar, inte enbart språkliga värderingar konstaterar man. Ett annat exempel är språkmateriel där text och bild inte överensstämmer. Illustrationer i material där det finns nordsamiska dräkter och formtradition men lulesamisk text, vilka signaler sänder det.

Det finns behov av återkommande mötesplatser med möjligheter att diskutera gemensamma lulesamiska frågor och tala samiska. Den lulesamiska språkgruppen efterfrågar ett lulesamiskt språkcentrum ”goahte” som koordinerar lulesamiskt språkarbete, över landsgränserna. Fler lulesamiska tolkar, översättare och pedagoger (inom förskola, grundskola, gymnasium, universitet); professorer, journalister etc. behövs. En förutsättning för att uppnå ökad lulesamisk språk användning är att det finns ekonomiska förutsättningar för olika språkinsatser.

Språkgruppen har i detta arbete uppmärksammat ett antal frågeställningar kring den lulesamiska språksituationen och svaren på frågorna har ibland uteblivit. Genom gruppens frågeställningar har man fått igång diskussioner och därigenom kunnat uppmärksamma och belysa de språkliga behov som finns för det lulesamiska språket inom de olika kategorierna.

1. I vilken grad språket förs över till nästa generation

Grad av hot	Nivå	Populationen av talare
Säkert	5	Språket används av alla åldrar, från barn och uppåt
Osäkert	4	Språket används av alla vissa barn i alla domäner; det används av alla barn i begränsad utsträckning i alla domäner.
Definitivt hotat	3	Språket används mest av föräldragenerationen och uppåt

Allvarligt hotat	2	Språket används mest av morföräldrarnas generation och uppåt
Kritiskt	1	Språket används av mycket få talare, mest från föräldrarnas morföräldrars generation
Utdött	0	Det finns ingen talare

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Mentorprogram där samisktalande är ett stöd för icke samisktalande.

Överföringen av språket genomförs genom att ha kontinuerliga träffar och kontakt mellan mentorparen samt samtal över mobilen, sms, snap, kunskapsöverföring i vardagen.

Lulesamiskt mentorprogram genomfördes 2016 och det finns bra erfarenheter från det programmet. Lärlingarna har mött många som vill hjälpa till i deras språkutveckling och med arbetet med att övervinna språkspärr.

Programmet får ses som ett komplement till högre studier.

Arbetet med tema där lärlingen får underlag som man kan utgå utifrån.

Några lärlingsröster som framkom på mötet:

”Saknade många som jag kunde tala samiska med så det var bra att kunna utveckla min samiska via mentorprogrammet”.

”Översatte texter under pågående mentorprogram, och jag har än idag kontakt med mentor”.

Språkgruppen uppmärksammade att det finns lulesamisktalande generationsglapp från mor- och farföräldrar/de äldre till föräldrar och barn.

Ett antal frågeställningar uppmärksammades:

-Föräldrar tar inte alltid ansvar att följa barnen i deras språkutveckling.

-Var finns generationsglappet, det är svårt att identifiera generationsglappet och diskutera frågeställningen ytterligare.

Ett förslag uppkom att till exempel att sameskolans föräldrar hade kunnat delta på språkkurser men det är svårt att motivera föräldrarna och barnet får då bära ansvaret över språkutveckling. Det här visar att språket inte är så viktigt. Det finns en vilja hos föräldrarna att barnen lär sig samiska men vi behöver uppmärksamma vilket värdefullt arv som språket är. En intressant aspekt är att synliggöra språkforskning gällande värdet av att bära ett språk och utifrån de aspekterna konkretisera fakta och tydligare redogöra VARFÖR man ska lära sig samiska.

Det inkom ett förslag till föräldrar och det är att vara konsekvent med att tala samiska så att man inte bara ibland talar samiska till barnen.

Ett annat behov som identifierades var problematik med avstånd till lärare som kan hålla kurser och svårighet att hitta någon i närområdet som man kan tala lulesamiska med.

En frågeställning som nämndes var behovet av nybörjarmaterial. Språkgruppen uttalade behov av en bok där det finns text både på svenska och lulesamiska samt filmer, korta filmer på en eller två minuter, med svensk text där man kan byta till samisk text.

Ett tips som uppkom från en morförälder var när man får barnbarn, titta på alla samiska filmer t.ex. filmer från UR - Pino, där man kan välja filmen både på svenska och samiska. En annan deltagare uttryckte ”att titta på film med sitt barn är en metod jag tagit tillvara på och genom filmen har jag utvecklat min samiska” och filmen blir då ett kompletterande språkverktyg.

Behov:

Digitala läromedel:

Dubbing av film, framförallt mot målgruppen barn och ungdomar, disneyfilmer

Ett program som passar alla åldrar och utifrån kunskapsnivå

Ett program där du får höra, läsa, skriva samt rättstavning i programmet

Utveckling av Pen pal- den talande pennan

Gielladáhkka är bra exempel på ett språkverktyg

Mentor för översättning - korrektur

Språkgruppen enades om att vi måste HJÄLPAS ÅT för att översätta producera material, läromedel.

2. Antalet talare

Det är svårt att ange antalet talare och den lulesamiska språkgruppen har inte så många förstaspråkstalare. Det är idag ett fåtal barn som talar lulesamiska som första språk. Den äldre generationen, far- och morföräldrar behärskar dock språket i stor utsträckning. Det finns många passiva talare bland annat i gruppen småbarnsföräldrar.

Nuläge, behov, kommentarer:

Frågeställningar som uppkom:

Vad har vi för visioner med det lulesamiska språket??

Hur många talar lulesamiska idag??? Om 10 år??? Om 20 år ???

De äldre modersmålstalarna håller på och försvinna och i dagsläget är det mycket alarmerande kring språköverföringen från de äldre talarna. Här behövs det insatser ganska snabbt för att dokumentera de äldres omfattande språkkunskaper.

Citat från mötesdeltagare:

”Vi behöver fylla behovet ”gropen” tills den blir fylld”

”Vi måste själva bli lärare, journalister samt producera läromedel”

3. Andel talare inom hela populationen

Grad av hot	Nivå	Andel talare inom den totala befolkningen i gruppen
Säkert	5	Alla talar språket
Osäkert	4	Nästan alla talar språket
Definitivt hotat	3	En majoritet talar språket
Allvarligt hotat	2	En minoritet talar språket
Kritiskt	1	Mycket få talar språket
Utdött	0	Ingen talar språket

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Gruppen resonerade om språkbyte och många frågeställningar uppmärksammades och reflekterades.

-Talar vi lulesamiska vid alla sammanhang?

-Byter vi språk till svenska om det är någon som inte förstår?

Citat från mötesdeltagare:

”Det är vår tradition att man talar svenska med varandra. Hur man vänjer sig som människa och vi gör det fastän vi kan lulesamiska. Till det behöver vi personer som påpekar språkbytet men påpekandet ska kännas bra för individen”.

- Tar vi för mycket hänsyn om det är någon som inte förstår som inte är samisktalande men förstår?

-Behöver vi vara mer konsekvent med lulesamisk språk användning?

-Varför talar man enbart svenska fastän man kan lulesamiska?

-Varför talar lulesamiska barn svenska med varandra?

”Far- och morföräldrar talar svenska – vad gör vi?”

”Vi kan inte vänta, jag pratar samiska men XX försöker tala så gott det går”.

Språkgruppen uttrycker att det finns behov av en organiserad mötesplats där man kan träffas för att tala samiska.

”Vill du lära dig samiska så måste du göra det själv. De som söker kurser är redan på väg och har vilja att lära sig”.

Sammanfattningsvis uppmanade språkgruppen ett budskap ”att - tala lulesamiska i alla situationer och sammanhang och på så vis synliggöra lulesamiskan”.

4. I vilka domäner och i vilken utsträckning språket används

Grad av hot	Nivå	Domäner och funktioner
Universell användning	5	Språket används i alla domäner och för alla funktioner
Flerspråkig likvärdighet	4	Två eller flera språk kan användas i de flesta sociala domäner och för de flesta funktioner
Krympande domäner	3	Språket finns i hemmadomäner och för många funktioner, men det dominerande språket börjar ta plats även där
Begränsade eller formella domäner	2	Språket används inom begränsade sociala domäner och för flera funktioner
Mycket begränsade domäner	1	Språket används bara mycket begränsat antal domäner och för mycket få funktioner
Utdött	0	Språket används inte i någon domän eller för någon funktion

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Den lulesamiska språkgruppen sammanfattade en nulägesanalys utifrån dessa frågeställningar.

-Var hör man lulesamiskan?

-Hör man lulesamiska i hemmet, skolan, förskolan, träningen, biblioteket, medier, sociala medier, rengården?

-Ökar lulesamisk språkanvändning inom de nya domänerna??

5. I vilken grad språket används i nya domäner

Grad av hot	Nivå	Nya domäner och media anammade av det hotade språket
Dynamisk	5	Språket används i alla nya domäner
Robust/aktiv	4	Språket används i de flesta nya domäner
Påverkbar	3	Språket används i många nya domäner
Hanterande	2	Språket används i vissa nya domäner
Minimal	1	Språket används bara i några få nya domäner
Inaktiv	0	Språket används inte i någon ny domän

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Frågeställningar som uppkom var:

Ökar lulesamisk språkanvändning inom de nya domänerna?

Behov och efterfrågan finns av lulesamiskan inom:

Sociala medier som exempelvis: Instagiella

Giellakafea

Digigiella

Giellatekno - vem jobbar med det lulesamiska?? Kan Giellatekno komma till Jokkmokk??

New Amigos - språkvertyg

Projekt Sáamásta mujna

Media:

Lulesame/er som behärskar språket i tal och skrift och har utbildning i journalistik

Dagliga lulesamiska radiosändningar och inslag i SVT-Ođđasat

Eftersom det saknas lulesamisk journalist och finns det någon som vill prova på att arbeta med media så behöver medieansvariga förstärka med externt korrektur så att fler vågar prova och vill arbeta med lulesamisk mediabevakning. En annan metod kan vara att två personer arbetar med lulesamiska och som hjälps åt med att översätta och finna lulesamiska ord.

Utbud av självgående kurser/studier inom media

En frågeställning som uppkom:

-Hur många procent lulesamiska hörs i Ođđasat?

NRK har mått på hur många procent det ska höras på lulesamiska

Samisk plattform app där all info finns ska finnas

Vad händer i Sábme just nu?

Tips på aktivitetsdagar, events m.m.

Olika historier på samiska

Nyheter
 Intervjuer
 Olika samiska teman
 Online kurser
 Aktuella händelser kontra vad hände i Sábmme för tex 50 år sedan
 Poddar
 Giellabiese
 Släktträd
 Ortnamn
 Natur
 Renskötsel
 Duodje
 Mat
 Sámásta mujna, meningar från språkparlören utvecklas med ljud
 Vardagsfraser
 Märkesdagar

6. Vilka förutsättningar för språkundervisning som finns

Nivå	Tillgänglighet skrivet material
5	Det finns en etablerad ortografi, läskunnighetstradition med grammatik, ordböcker, texter, litteratur och vardagliga medier. Språket används skriftligt i administration och utbildning.
4	Det finns skriftligt material, och i skolan lär sig barn att läsa och skriva på språket. Språket används inte skriftligt i administrationen
3	Det finns skriftligt material och barn kan komma i kontakt med sådant i skolan. Läs- och skrivkunnighet uppmuntras inte genom tryckta medier
2	Det finns skriftliga material, men de är bara användbara för vissa medlemmar i samhället; och för andra kan de ha en symbolisk betydelse. Att lära sig läsa och skriva på språket är inte en del av undervisningen i skolan
1	En praktisk ortografi är känd för samhället och lite material är det skrivs.
0	Ingen ortografi tillgänglig för samhället

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Den lulesamiska språkgruppen har frågeställningar:

Hur får vi fler att vilja bli:

Lärare i lulesamiska

Lärare i lulesamisk fjärrundervisning

Läromedel i lulesamiska

Ökat intresse för universitetet studier i lulesamiska

Lärare för universitetsstudier, behövs bara att en blir universitetslärare

Stipendium för att läsa lulesamiska

Samisktalande tolkar, det är bra att det synliggörs så att det framkommer att fler lulesamiska tolkar behövs.

Skolverket och Sámi allaskuvla utbildning för modersmåls lärare

Giellabiese

språkappar

7. Språkets status och i vilken grad språket har lagligt skydd i samhället

Grad av stöd	Nivå	Officiella attityder till språk
Likvärdigt stöd	5	Alla språk är skyddade
Differentierat stöd	4	Minoritetsspråk skyddas främst som språk för de privata domänerna. Användningen av språken är prestigefylld.
Passiv assimilering	3	Det finns ingen uttrycklig policy för minoritetsspråk; det dominerande språket råder i det offentliga
Aktiv assimilering	2	Staten uppmuntrar till assimilering till det dominerande språket. Det finns inget skydd för minoritetsspråk.
Tvingade assimilering	1	Det dominerande språket är det enda officiella språket, medan icke-dominerande språk varken är erkända eller skyddade.
Förbud	0	Minoritetsspråk är förbjudna

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Språklag finns och minoritetsspråkagen ombesörjer språkliga behov för individen.

Vem kan genomföra uppdraget som lulesamisk tolk/översättare/pedagog?

Om man vill lära sig samiska finns den möjligheten och är det genomförbart?

Behov och efterfrågan av:

Tolkutbildning

Fler lulesamiska språkkurser inom olika nivåer

Webbaserat kursutbud i lulesamiska

8. Hur gruppens egna attityder är till det egna språket

Nivå	Gruppens egna attityder till det egna språket
5	Alla medlemmar i gruppen värdesätter sitt språk och vill se det främjas
4	De flesta medlemmarna i gruppen stöder språkunderråll
3	Många medlemmar i gruppen stöder det egna språket; andra är likgiltiga eller kan till och med stödja språkförlust
2	Vissa medlemmar i gruppen stöder det egna språket; andra är likgiltiga eller kan till och med stödja språkförlust

1	Endast ett fåtal medlemmar i gruppen stöder det egna språket; andra är likgiltiga eller kan till och med stödja språkförlust
0	Ingen bryr sig om språket går förlorat; alla föredrar att använda det dominerande språket.

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

Den lulesamiska språkgruppen har frågeställningar som:

Vilket ansvar har jag som lulesamiskt talande att överföra språket?

Hur blir språket mer synliggjort och mer levande?

Synliggörs det lulesamiska språket tillräckligt överallt, i tal och skrift

Hur kan vi arbeta för att man känner stolthet över språket och därmed använder det i den utsträckning man kan inom de olika målgrupperna:

- ungdomar
- nyblivna föräldrar
- de som har studerat samiska på högre nivå
- för icke samisktalande
- språkbärare (de som redan kan språket)
- att våga utveckla sin samiska
- var finns männen, unga män – utveckla språket inom ex. teknik, en app där man kan söka renskötselord kan vara en metod som attraherar män till språket.

Citat från mötesdeltagare:

”Många av språkinsatserna har alltid fokuserat på de som inte kan språket”.

”Varför finns det negativ attityd till de som tar tillbaka sitt modersmål?”

9. Vilket språkmaterial det finns för språket, t.ex. grammatik och ordböcker, översättare, tolkar

Typ av dokumentation		Språkdokumentation
Mycket bra	5	Det finns omfattande grammatikor och ordböcker, omfattande texter; konstant flöde av språkmaterial. Det finns stora mängder kommenterade ljud- och videospelningar med hög kvalitet.
Bra	4	Det finns en bra grammatika och ett antal användbara grammatikor, ordböcker, texter, litteratur, och ibland uppdaterade vardagliga medier; tillräckligt med kommenterade ljud- och videospelningar av hög kvalitet.
Måttlig	3	Det kan finnas en användbar grammatika eller tillräcklig mängd grammatikor, ordböcker och texter, men inga dagliga medier; ljud- och videospelningar kan förekomma i varierande kvalitet eller med grad av kommentarer.

Fragmentarisk	2	Det finns några grammatiska skisser, ordlistor, och texter användbara för begränsad språklig forskning men med otillräcklig täckning. Ljud- och videoinspelningar kan förekomma i varierande kvalitet, med eller utan några kommentarer
Otillräcklig	1	Endast några grammatiska skisser, korta ordlistor och fragmentariska texter. Ljud- och videoinspelningar finns inte, är av obrukbar kvalitet, eller är helt okommenterade.
Ingen dokumentation	0	Inget material finns.

Språkgruppen har inte gjort någon bedömning på vilken nivå lulesamiskan befinner sig.

Nuläge, behov, kommentarer:

- o Giellatekno, divvun – finns idag. Lulesamiskt material i digital form behöver lämnas in till Tromsö och giellatekno.
- o Olavi Korhons lulesamiska ordbok. Lulesamiska /svenska delen är utgiven i en app. Svenska/lulesamiska delen är ej korrekturläst och är ej utgiven i app. Behov av ekonomiska resurser för att korrekturläsa svenska/samiska delen. Teknisk uppdatering sker kontinuerligt av appen.
- o Harald Grundström material – behov finns att den iordningsställs som en app
- o Synonymordbok – behov att det produceras en synonymordbok
- o Grammatik – behov av en app där man tränar och får svar grammatisk från 12 år och uppåt
- o Interaktiva spel i samiska
- o Sofia distansmaterial
- o Niejda-förening för tjejer – genomför olika skrivarkurser
- o Tjállegoahte
- o Författare
- o Rensmärkesapp? och där hittar du beskrivningar på renens ålder, kön samt utseende.
- o Sams behöver göra en satsning på de olika språkgruppernas behov och framförallt på fjärrundervisning.
- o En bank med material och läromedel för nya modersmållärare, digitalt saknas
- o Fjärrundervisning
- o Robotlärare i samiska. Det finns idag i Sydkorea
- o Samisk språkliga appar som till exempel Babel, Duolingo m.m
- o Översätta spel som Monopol, ljudböcker, Yuotubeklipp där grammatik förklaras m.m

Språkgruppen har slutligen gjort prioriteringar utifrån det lulesamiska språket

Utbildning

Metodik/pedagogik för lulesamisk språkinlärning - forskning
 Fler lulesamiska pedagoger, lärare, lärare mot högre studier
 Stipendium, för att kunna studera lulesamiska

Det viktigaste att få fler personer som vill lära sig lulesamiska och som genomför studier i lulesamiska, stort behov av studier på högre nivå.

Förändra attityden till det positiva som att ge en rikedom till våra barn, att det inte är tungt att bära lulesamiska språkkunskaper.

Vem har ansvaret över lulesamisk språkutvecklingen?

Tala inte svenska utan enbart samiska det visar på behov, om alla börjar så blir det slutligen behov.

Lulesamisk språkkampanj under minst fem år

Språkkampanj som har till syfte att synliggöra och ge röst till det lulesamiska språket.

En språkkampanj kan förslagsvis starta upp utifrån dessa förslag:

- Arbeta mot attityder – giella l ájnás – att bära språket är inte en börda
- Aktiviteter som riktar sig till alla målgrupper: samisktalande, nybörjare, barn, ungdomar, föräldrar, äldre, kvinnor och män.
- Lulesamiskt språkstipendium som utdelas årligen för att sporra att arbeta med det lulesamiska språket.
- Språkambassadörer utses
- Lulesamiska kulturarbetare utses
- Dubba film till lulesamiska

Språkkampanj som omfattar – Storytelling där man tar tillvara och synliggör de äldre och deras berättelser; utifrån vardagliga teman som exempelvis ällosujtto, renmärken

Språkkampanj som omfattar - Språkvård – normeringar, nybildande ord

Språkkampanj som omfattar – Utbildning, studier i samiska

Språkkampanjen som omfattar – Pedagoger, lärare

Språkkampanjen som omfattar - Språkbud

Vid uppstart av språkkampanjen behöver det synliggöras genom:

- logotype
- vetenskapliga artiklar om lulesamiska i media: DN
- föreläsningar
- stipendieutdelning
- synliggöra och bevara de lulesamiska berättelserna
- språkdagar/språkfestival
- giellabiesse

En frågeställning som uppkom var vilka förväntade effekter uppkommer utifrån språkkampanjen??

Julevsámeguovdásj - GOAHTE

”Goahte” är en benämning för ett lulesamiskt språkcentrum, som koordinerar lulesamiska språkarbeten – en vision och ett drömläge.

Goahte arbetar utifrån lulesamiska språket och utgår alltid från språket, fokus förslagsvis utifrån dessa teman:

- Språk
- Gränsöverskridande samarbeten – Giellagáldo

- Kultur
- Berättelser, intervjuer
- Ny digitalteknik
- Duodje
- Samlingsrum för språkliga aktiviteter
- Näringar
- Historia
- Organiserar en lulesamisk "språkpool" där man samlar tjänster kring översättningsuppdrag och tolkuppdrag samt administration kring dessa uppdrag.
- Inom språkpoolen – organisera översättning med mentor och gruppöversättningar som fungerar som bollplank

Tips på lulesamiska språkliga aktiviteter:

- läskvällar, lulesamisk litteratur läses tillsammans
- arrangera lulesamiskt mentorprogram
- utveckla läromedel
- utveckla ordböcker
- utveckla digitala verktyg/interaktiva verktyg
- utveckla ljudböcker
- utveckla lulesamiska poddar - ge röst åt de samiska berättelserna och utifrån berättelserna samla materialet i en digital plattform/mediasida/webbsida där skrivna ordet och rösten/bilden/filmen hörs, aktuella händelser, samiska ord/fraser, där det lulesamiska folket producerar material som sänds till de som är administratör